

Anti-Copyright

**SOUTHEAST ASIAN
ANARCHIST LIBRARY**

นิเวศวิทยาสังคม: มนุษย์นิยมเชิงนิเวศ

Daniel Chodorkoff

Daniel Chodorkoff
นิเวศวิทยาสังคม: มนุษย์นิยมเชิงนิเวศ
December 2020

Retrieved on 2021-01-08 from
<http://www.dindeng.com/social-ecology-chodorkoff>
แปล Peam Pooyongyut

ต้นฉบับ Libcom บทความแปลชิ้นนี้ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันนิเวศวิทยาสังคม
ก่อตั้งโดย Murray Bookchin

sea.theanarchistlibrary.org

December 2020

Contents

คำนำผู้แปล	3
นิเวศวิทยาสังคม: มนุษย์นิยมเชิงนิเวศ (Social Ecology: An Ecological Humanism)	3
ธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง กับมนุษยชาติ	3
จริยศาสตร์และสังคมในเชิงนิเวศ	5
ลำดับชั้นและวิวัฒนาการ	6
จากนิเวศวิทยาสู่การเมือง	7
ก้าวไปสู่การตื่นรู้ครั้งใหม่	8

คำนำผู้แปล

บทความสั้นๆ ชิ้นนี้ให้ภาพรวมขององค์ความรู้ที่เรียกว่า นิเวศวิทยาสังคม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ด้วยความสัมพันธ์กันระหว่างนิเวศวิทยาสังคมต้องการที่จะเสนอว่า ธรรมชาติกับมนุษย์นั้นไม่ใช่สิ่งที่แยกขาดจากกัน ในแบบที่เรามักเข้าใจไม่ว่าจะฝ่ายนักอนุรักษ์ที่ต้องการกีดกันมนุษย์ออกจากธรรมชาติ หรือฝ่ายก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทุนนิยม และมองธรรมชาติในฐานะทรัพยากรที่จะไปหยิบมาใช้ได้อย่างไรก็ได้

นิเวศวิทยาเป็นโครงการทางการเมือง ไม่ใช่แนวคิดที่นึกถึงโลกยูโทเปียโดยไม่คิดจะลงมือทำอะไร กลับกันแล้ว มันเรียกร้องเราในเชิงจริยศาสตร์ ว่ามนุษย์ควรมองและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างไร หลักการอะไรในโลกธรรมชาติที่เราควรนำมาปรับใช้ เพื่อสร้างความสมัคสมานกลมเกลียวระหว่างมนุษย์และเพราะมนุษย์เกิดขึ้นมาจากธรรมชาติและต้องอยู่กับธรรมชาติโดยที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้เลย

นิเวศวิทยาสังคม: มนุษย์นิยมเชิงนิเวศ (Social Ecology: An Ecological Humanism)

นิเวศวิทยาสังคม (Social Ecology) เริ่มต้นด้วยการสำรวจอดีต เพื่อที่เราจะได้เข้าใจว่ามนุษย์นั้นมีการนิเวศไปถึงประกอบสร้างธรรมชาติอย่างไร ซึ่งเป็นคำถามที่สำคัญอย่างยิ่งในการหาคำตอบแทนที่จะเป็นการคิดในเชิงปรัชญานามธรรมเพียงเท่านั้น ประเด็นหลักในทางความคิดเชิงนิเวศและปรัชญาที่เราจะมีวิธีการรวบยอดแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและตำแหน่งแห่งที่ของมนุษย์ในธรรมชาติกันอย่างไร ผลสรุปที่เราได้มาจะช่วยให้เห็นถึงการตัดสินใจในทางการเมืองและจริยศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อโลกใบนี้ของเรา

เราสามารถไปถึงความรู้เช่นนั้นได้อย่างไร? ก่อนอื่นเราต้องเริ่มทำความเข้าใจก่อนว่าธรรมชาตินั้นไม่ใช่สิ่งแต่มีวิวัฒนาการอยู่เสมอ อันที่จริงแล้ววิวัฒนาการทางชีววิทยาแทบทั้งหมดนั้นล้วนเกิดขึ้นในโลกธรรมชาติ สิ่งบันทึกทางวิวัฒนาการคือความจริงของธรรมชาติ นับตั้งแต่ระดับโมเลกุลไปจนถึงระดับโลกของสิ่งมีชีวิตที่ล้วนแต่อยู่ในกระบวนการไหลเวียนและการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเกิด การตาย การกลายพันธุ์ หรือแม้แต่การสูญพันธุ์ สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ก่อให้เกิดสายใยและซึ่งมนุษยชาติก็เป็นส่วนหนึ่งของมันเช่นกัน ถ้าพูดด้วยศัพท์ทางชีววิทยาก็หมายความว่า ธรรมชาตินั้นทั้งเป็นและกลายเป็น วิวัฒนาการคือธรรมชาติ

ธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง กับมนุษยชาติ

มนุษยชาติเป็นส่วนหนึ่งของแม่แบบวิวัฒนาการที่มีบทบาทเฉพาะตัว ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่กระทำต่อในสถานะสปีชีส์หนึ่ง ศักยภาพของการทำสิ่งต่างๆ ของมนุษย์นั้นย่อมส่งผลกระทบต่อสปีชีส์อื่น ระบบนิเวศ รวมทั้งโลกของสิ่งมีชีวิตทั้งปวง นั้นทำให้นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เราในฐานะมนุษย์กลายเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ เป็นผลผลิตจากพลังแห่งวิวัฒนาการที่สรรสร้างสิ่งมีชีวิต แต่ขณะเดียวกัน มนุษย์ก็มีความแตกต่างออกไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น อันเป็นผลมาจากความสามารถของเราในกนิเวศวิทยาสังคมระลึกถึงข้อเท็จจริงนี้ได้ขึ้นใจ เราจึงต้องทำการแยกโลกธรรมชาติออกเป็นสองลำดับ

ก็คือ “ธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง” (first nature) หมายถึงธรรมชาติที่มีวิวัฒนาการโดยไม่ได้รับผลกระทบจากกา
และ “ธรรมชาติลำดับที่สอง” (second nature) หมายถึงธรรมชาติที่ถูกกำหนดจะเกิดที่โดยจิตสำนึกและกา

วิถีทางหลักในธรรมชาติลำดับที่หนึ่งก็คือการคัดสรรตามธรรมชาติ (natural selection)
ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงหรือกลายพันธุ์ของสปีชีส์เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
ซึ่งจะทำให้เผ่าพันธุ์หนึ่งๆ สามารถมีชีวิตรอดและขยายเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ เมื่อถึงจุดหนึ่ง
วิวัฒนาการทางธรรมชาติอาจถูกทดแทนด้วยวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม (แต่ได้หมายความว่ามันถูกแทนที่โ
ลักษณะสำคัญของธรรมชาติลำดับที่สองก็คือการเกิดขึ้นของจิตสำนึกในตนเอง และการเกิดขึ้นของวัฒนธรรม
มนุษย์ก่อร่างสร้างตัวเองอย่างสม่ำเสมอผ่านการใช้เครื่องมือต่างๆ

(เทคโนโลยี) มีการก่อตั้งสถาบันทางสังคม มีการให้คำอธิบายโลกธรรมชาติ (ศาสนา ปรัชญา
และวิทยาศาสตร์) และให้กำเนิดศิลปะ เมื่อมนุษย์เริ่มมีความก้าวหน้าในการทำความเข้าใจโลกธรรมชาติ
ที่ลึกซึ้ง พันธุกรรม และประเด็นอื่นๆ ในทางวิทยาศาสตร์ สุดท้ายแล้วเผ่าพันธุ์ของเราจะเป็นดังคำพูดของ
ก๊อทลีบ ฟิชเชเท (Gottlieb Fichte) ที่ว่า “มนุษย์กลายเป็นธรรมชาติที่มีจิตสำนึกของตัวเอง”
หรือพูดอีกอย่างคือ เป็นธรรมชาติที่มีความสามารถในการสร้างวิถีวิวัฒนาการของตัวเอง
มนุษย์เริ่มปรับธรรมชาติให้เหมาะสมกับความต้องการของตัวเองในระดับที่ไม่เคยมีมาก่อน
และในระยะเวลาอันรวดเร็ว วิวัฒนาการทางวัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นกระบวนการที่มีพลวัตในการปรับสภาพ

ถ้าเราเข้าใจลักษณะที่แท้จริงของธรรมชาติลำดับที่สองที่ถูกผลิตขึ้นจากความคิดสร้างสรรค์และกลวิธีต่างๆ
ของมนุษย์ ซึ่งมีความแตกต่างจากธรรมชาติลำดับที่หนึ่งอย่างเห็นได้ชัด เราก็จะเข้าใจด้วยว่ามันน่าจะมาจาก
หรือพูดอีกอย่างคือ มันเป็นผลมาจากวิวัฒนาการทางชีววิทยา นอกจากนี้ถ้าพูดในเชิงตรรกะแล้ว
ธรรมชาติลำดับที่หนึ่งนั้นแฝงฝังไปด้วยศักยภาพที่จะให้กำเนิดธรรมชาติลำดับที่สอง
เราควรทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ธรรมชาติและบันทึกทางวิวัฒนาการในแง่ที่ว่า
แท้จริงแล้วการวิวัฒนาการของสิ่งต่างๆ ไม่ได้ทำให้โลกธรรมชาติสูญเสียแก่นแกนของมันไป
ธรรมชาติลำดับที่สองยังคงบรรจุลักษณะของธรรมชาติลำดับที่หนึ่งเอาไว้เสมอ รูปแบบที่ซับซ้อนของสัตว์สี่
(กลายเป็นอวัยวะ) และเซลล์เหล่านั้นก็ทำงานประสานสอดคล้องกันอย่างซับซ้อน

(กลายเป็นองค์อินทรีย์) ค่า pH ของน้ำคร่ำในช่องคลอดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอย่างเช่นมนุษย์
ก็มีองค์ประกอบมาจากค่า pH ของมหาสมุทรยุคโบราณ ซึ่งเป็นสถานที่ที่สิ่งมีชีวิตกำเนิดขึ้นครั้งแรก
ในแง่นี้ การปฏิสนธิ การตั้งครรภ์ การให้กำเนิด ก็ล้วนแต่เป็นการลอกเลียนแบบวิวัฒนาการทางชีววิทยาทั้ง
สปีชีส์ของเรารวมเอาธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและที่สองเข้าไว้ด้วยกัน

เมื่อเราดูบันทึกวิวัฒนาการทางชีววิทยาที่ดำเนินมาตลอดหลายล้านปี เราก็จะเห็นว่ารูปแบบของสิ่งมีชีวิต
นั้นเพิ่มระดับความซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ และมองเห็นว่าชีวิตเหล่านั้นมีศักยภาพที่จะตระหนักรู้ในตนเอง
เราไม่ได้หมายถึงว่าวิวัฒนาการนั้นเดินเป็นเส้นตรงอย่างต่อเนื่อง ที่จริงแล้ววิวัฒนาการนั้นล้วนมีจุดเริ่มต้น
จุดเฟื่องฟู จุดเสื่อมถอย หรือแม้กระทั่งจุดที่สิ่งมีชีวิตนั้นๆ สูญพันธุ์ไปสิ้น แต่ก็เป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งมี
เช่นสัตว์เซลล์เดียว ไปสู่รูปแบบของสิ่งมีชีวิตที่มีรูปแบบทางชีววิทยาอันแสนซับซ้อนที่มีความสามารถในการ
แล้วสิ่งเหล่านี้คือเหตุผลที่ทำให้มนุษย์กลายเป็น “เจ้าผู้สร้าง” ที่มีสิทธิ์ในการปกครองสิ่งมีชีวิตอื่นๆ
ในธรรมชาติ และมองธรรมชาติเป็นเพียงแค่ทรัพยากรที่จะนำมาใช้สอยอย่างนั้นหรือ?

หรือเราต้องเข้าใจเสียก่อนว่ามนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ที่มีความสามารถในการทำลายล้างและสร้า
กัน? ความเข้าใจเหล่านี้ไม่ได้นำมาซึ่งความรับผิดชอบในการวิพากษ์เพื่อทบทวนการดำรงอยู่ของความสัมพั

นี้เวศวิทยาตรวจสอบอนาคตด้วยการพยายามที่จะนำเอาศักยภาพต่างๆ ในการฟื้นฟูและสร้างความกลมเกลียว
ขณะเดียวกันก็ทำให้ศักยภาพเหล่านั้นเป็นจริงขึ้นมาด้วย

การกระทำเช่นนั้นได้ เวนิสวิทยาสังคมได้หยิบยืมเอาธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติ
นั่นคือการคิดถึงโลกยูโทเปีย แต่เป็นยูโทเปียที่วางอยู่บนความเข้าใจศักยภาพที่มีอยู่ในปัจจุบัน
แม้ว่าศักยภาพบางอย่างยังไม่เป็นที่รับรู้ก็ตาม ในช่วงยุคเรืองแสงของสังคมนิยมและยุคภูมิธรรม (En-
lightenment) วิชิตคิดแบบยูโทเปียถือกำเนิดขึ้นมาในฐานะรูปแบบทางความคิดที่มีความสำคัญ
ไม่ว่าจะเป็นการวิพากษ์สังคม และการมองหาความเป็นไปได้ในการสร้างองค์กรทางสังคมขึ้นมา
มันเคยถูกใช้เพื่อสำรวจหาหนทางที่มนุษย์จะก้าวเดินต่อไป เป็นแรงบันดาลใจให้มนุษย์ก้าวข้ามขีดจำกัดทาง
แต่การคิดแบบยูโทเปียนั้นเสนออะไรไปมากกว่าแรงบันดาลใจ เพราะมันยังเสนอการเริ่มต้นสิ่งใหม่ให้กับเรา
ถ้าเราไม่มีภาพของสังคมที่เราพึงปรารถนาแล้วละก็ เราก็จะไม่สามารถไปถึงมันได้เลย
ในบริบทเชิงนิเวศสมัยใหม่ รายละเอียดของหลักการยูโทเปียนี้วางอยู่บนฐานของความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์
และจะถูกนำมาปรับใช้ผ่านแผนการพัฒนาแบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น

นี่เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่เรามีศักยภาพพอในการกำจัดความขาดแคลน
สังคมของเรามีเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทุกคน
ทั้งด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย และพลังงาน สิ่งที่เราขาดหายไปก็คือวิสัยทัศน์ทางสังคมและความมุ่งมั่นทางการเมือง
การรวมศูนย์ความมั่งคั่งแบบลำดับขั้นนั้นนำไปสู่ความไม่สมดุลอันน่าทึ่งของการกระจายทรัพยากรไปทั่วโ
ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนนั้นขยายกว้างขึ้นอย่างสม่ำเสมอในหลายทศวรรษที่ผ่านมา
เช่นเดียวกับที่ยุคภูมิธรรมนั้นนำไปสู่การประกอบสร้างสังคมขึ้นมาใหม่ ด้วยการสันคลอนระเบียบอำนาจเดิม
ยุคภูมิธรรมแห่งการตื่นรู้ครั้งใหม่ที่ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศนี้ก็จะทำเช่นนั้นเหมือนกัน
ผมตระหนักดีว่ายุคภูมิธรรมนั้นยังมีข้อจำกัดและข้อบกพร่องอยู่ด้วย และผมไม่ได้เสนอว่าเราต้องผลิตซ้ำสิ่ง
แต่เป็นการเรียนรู้กระบวนการของมันเพื่อที่เราจะได้แก้ไขให้ดีขึ้น

โครงการแห่งการตื่นรู้เริ่มต้นด้วยชุดความคิดที่วิพากษ์สังคมแบบราดิคัล และเสนอมุมมองที่เหนือไปกว่า
เราจะทำอะไรได้บ้าง และเราควรทำอะไร ถ้าเราตระหนักรู้ถึงสังคมเชิงนิเวศและศักยภาพของมัน
เราก็จะต้องเริ่มต้นเสียตั้งแต่ตอนนี้ ถ้าเราล้มเหลวกับโครงการดังกล่าว นั่นหมายความว่าเรากำลังทอดทิ้งมัน
และเดินหน้าเข้าสู่ยุคแห่งการทำลายล้างระบบนิเวศอย่างรุนแรงอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

แน่นอนว่ากระบวนการประกอบสร้างเชิงนิเวศนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะมันต้องการการยกระดับทางความคิด เราต้องเริ่มต้นกระบวนการการประกอบสร้างระบบนิเวศด้วยการอนุรักษ์ระบบนิเวศในปัจจุบัน เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นเอกภาพ และมองว่ามันเป็นแหล่งที่กักเก็บความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือเราต้องเข้าไปฟื้นฟูระบบนิเวศที่เต็มไปด้วยความเสื่อมโทรมให้กลับไปยังสภาวะ ดังนั้นเราจำเป็นต้องสำรวจและนำเอารูปแบบการพัฒนาเชิงนิเวศมาปรับใช้ รวมไปถึงกระบวนการที่ให้ความรู้ ที่ทำให้ความต้องการของมนุษย์นั้นสอดคล้องกับการฟื้นฟูระบบนิเวศ เราต้องแสดงให้เห็นถึงมิติต่างๆ ของการสร้างสรรคโลกขึ้นมาใหม่ด้วยการปรับใช้หลักจริยศาสตร์ในธรรมชาติ

โครงการดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาสาขาวิชานิเวศวิทยาสังคม การคิดในเชิงปรัชญานั้นไม่เพียงพอ สิ่งที่สำคัญคือการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การกระทำของเราต้องมีรากฐาน การไม่ครุ่นคิดพิจารณาและการกระทำที่ไม่รอบคอบอาจจะทำให้ทุกอย่างแย่ง แทนที่จะทำให้มันดีขึ้น ผลลัพธ์ที่เราต้องการก็คือการก้าวไปสู่ความซับซ้อน ความหลากหลาย และอิสรภาพที่มากกว่าเดิม เราต้องสร้างความเป็นปึกแผ่นผ่านความหลากหลายและลักษณะกลุ่มก้อนที่พึ่งพาอาศัยกัน และความตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ของตัวเรากับธรรมชาติลำดับที่หนึ่งนั้นจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเรามีขบวนการที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและหลักการดังกล่าว วิธีการกับผลลัพธ์ต้องสอดคล้องกันเสมอ ปฏิบัติการในทางนิเวศวิทยาสังคมนั้นต้องอาศัยการเข้ามามีส่วนร่วมของคนหลากหลายกลุ่มและแนวคิด ผู้คนจากทั่วโลกและชุมชนระดับท้องถิ่นกำลังท้าทายวัฒนธรรมการทำลายล้างแบบไร้เหตุผล ไม่ว่าจะเป็นการตื่นตระหนกต่อสุขของชนพื้นเมืองในเม็กซิโกเพื่อปกป้องผืนป่าของพวกเขา ชาวนาเนปาลต่อสู้เพื่อไม่ให้เกิดการสร้างเขื่อนกันแม่น้ำ และชุมชนคนผิวดำยากจนในลุยเซียนาก็ต่อสู้เพื่อที่ ขบวนการเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการเคลื่อนไหวระดับโลก เช่นเดียวกับเหล่าผู้อยู่อาศัยในเมือง

เดสทรอยอันเสื่อมโทรมกำลังเรียกร้องเอาเด็กที่ถูกทิ้งร้างกลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้ง และกลุ่มเยาวชนที่ใช้พื้นที่ว่างในเมืองนิวยอร์กเป็นที่ปลูกผักออร์แกนิก พวกเขาขึ้นห้อยด้ายเคียงข้างเหล่าผู้ต ซึ่งถูกรวบงำโดยเหล่าบรรษัทขนาดยักษ์ การผสมผสานของการประท้วงต่อต้านเข้ากับปฏิบัติการฟื้นฟูเป็นแค่เพียงก้าวแรกเท่านั้น เราจะต้องขยายการต่อสู้ของเราให้มีคนจากหลากหลายกลุ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งองค์กรที่นำเอาหลักจริยธรรม เพื่อเป็นการสร้างความกลมเกลียวระหว่างธรรมชาติทั้งสองลำดับ เป็นขบวนการที่มีความหลากหลาย ไม่รวมศูนย์ ไม่มีลำดับชั้น และเน้นการมีส่วนร่วม เสนอให้เห็นโมเดลแบบใหม่ของปฏิบัติการทางสังคมที่เป็น

ก้าวไปสู่การตื่นรู้ครั้งใหม่

มุมมองแบบนิเวศวิทยาสังคมนั้นจำต้องพุ่งถึงอนาคตข้างหน้าด้วย และต้องทำในท่าทีของการนำเอาหลักการคาดการณ์โดยใช้เพียงแต่ความเป็นปัจจุบันนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งปรากฏให้เห็นผ่านวิสัยคิดข (futurists) และพวกนักทฤษฎีระบบ (system theorists) การพูดคุยกดเถียงเกี่ยวกับอนาคตในแง่ของนิเวศ จำต้องมีรากฐานอยู่ที่แนวคิดเรื่องศักยภาพ หรือความเข้าใจว่าสิ่งต่างๆ จะกลายเป็นอะไรได้บ้าง การวิวัฒนาการในตัวของมันเองก็คือกระบวนการเผยออกมาของศักยภาพในระดับชีววิทยา เป็นองค์อินทรีย์ที่อาจเติมเต็มศักยภาพในการเติบโต พัฒนา และขยายเผ่าพันธุ์ หรือบางทีก็ประสบความล้มเหลว ศักยภาพไม่ควรจะเท่ากับการไม่มีทางเลือก มีตัวแปรมากมายที่จะทำให้ศักยภาพเหล่านั้นปรากฏหรือไม่ปรากฏ

ที่ถูกแผ้วทางจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนิเวศวิทยาหรือ? แล้วเราไม่ควรสร้างจริยศาสตร์และการที่กำลังถูกคุกคามจากจริยศาสตร์และการเมืองในปัจจุบันของเราในตอนนี้อย่างไร?

นิเวศวิทยาสังคมนั้นชี้แนะว่าเราต้องหวนกลับไปพิจารณาคุณค่าที่หนึ่งกันเสียใหม่ เพื่อทำความเข้าใจถึงหลักการต่างๆ ของประวัติศาสตร์ธรรมชาติ และเป็นหลักประกันว่าระบบนิเวศนั้นจะอยู่ การตรวจสอบดังกล่าวนั้นต้องวางอยู่บนฐานของความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ แต่เราต้องเข้าใจเสียก่อนว่าใคร ประวัติศาสตร์ของการตีความ “กฎของธรรมชาติ” นั้นเต็มไปด้วยช่วงเวลาที่เป็นอัตวิสัยและความเป็นการเมือง ในศตวรรษที่ 19 นักสังคมศาสตร์สายดาร์วินอย่างเช่น เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) ได้พลิกแพลงเอาความคิดของดาร์วินมาเป็นหลักเหตุผลสร้างความชอบธรรมให้กับจักรวรรดินิยม หรือมาดูแลเหตุการณ์ที่ผ่านมาไม่นาน ฮิตเลอร์สร้างความชอบธรรมให้กับมมมองของเขาด้วยการยกเอาแนวคิด “ธรรมชาติที่เที่ยงแท้” ขึ้นมา แต่นิเวศวิทยาสังคมไม่ทำเช่นนั้น เพราะเราไม่ต้องการที่จะบอกว่าธรรมชาติคือสิ่งที่เรากำลังพยายามที่จะใช้หลักวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่เรามี เพื่อพิจารณาแนวโน้มหรือหลักการของกระบวนการของระบบนิเวศ และทำความเข้าใจว่าแนวโน้มเหล่านี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยที่ไม่ละทิ้งสิ่งต่างๆ ที่มาจากธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง เหมือนกับว่านิเวศวิทยาสังคมนั้นต้องการทำให้ธรรมชาติซึ่งเป็นภารกิจเร่งด่วนในโลกกำลังถูกคุกคาม เรายังต้องจดจำไว้อีกด้วยว่า เนื่องจากทฤษฎีใดๆ ก็ตามล้วนมีฐานมาจากวิทยาศาสตร์ ดังนั้นนิเวศวิทยาสังคมก็จำเป็นต้องถูกปรับปรุง เช่นเดียวกัน

จริยศาสตร์และสังคมในเชิงนิเวศ

จริยศาสตร์ที่มีเป้าหมายในการฟื้นฟูความปรองดองระหว่างธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและที่สองนั้นต้องเริ่มต้นจากความหลากหลาย และระดับของจิตสำนึกให้สูงขึ้น การเริ่มต้นดังกล่าวต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติที่เราต้องมุ่งมานะที่จะปกป้องและสรรสร้างระบบนิเวศที่สนับสนุนความหลากหลายทางชีววิทยา ที่มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

หลักการเดียวกันนี้จะต้องปรับใช้กับธรรมชาติลำดับที่สอง ถ้าเป้าหมายของเราคือสังคมเชิงนิเวศ จริยศาสตร์ของเราจะต้องรับประกันได้ว่าสังคมของเราจะให้ความสำคัญกับความซับซ้อนหลากหลาย ที่มุ่งไปสู่การเพิ่มระดับทางจิตสำนึกในตนเอง ซึ่งแสดงออกมาผ่านความเคารพซึ่งกันและกัน ความมีส่วนร่วม ความเท่าเทียม และความเข้าใจทางวิทยาศาสตร์ การไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งระดับของความหลากหลาย และอิสรภาพที่สูงขึ้นนั้นคือเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับระบบนิเวศและสังคมที่สมบูรณ์ พูนสุข และเป็นเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความปรองดองของธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและที่สอง

หลักการของความเป็นหนึ่งเดียวกันและความเท่าเทียมคือหลักการที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง เราควรจะปรับใช้หลักการดังกล่าวกับสังคมของเราเพื่อที่จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็น ซึ่งสุขภาวะ ความมั่นคง และความแข็งแรงของระบบนิเวศนั้นวางอยู่บนความสัมพันธ์ทางตรงกับความหลากหลาย ระบบนิเวศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพถึงจุดสูงสุด อย่างเช่น ป่าดิบชื้น หรือป่าเม่น้ำนั้นมีความสามารถ ยังมีสิ่งมีชีวิตหลากหลายชนิด มันก็ยิ่งทำให้เกิดการเพิ่มระดับของความหลากหลายทางโภชนาการตามไปด้วย และทำให้ระบบสามารถสร้างการทดแทนและค่าตัวมันเองได้

การปรับใช้หลักการดังกล่าวก็คือความเร่งด่วนเชิงจริยศาสตร์ของธรรมชาติลำดับที่สอง การขาดหายไปของความเป็นหนึ่งเดียวกันและความไม่อดทนอดกลั้นต่อความหลากหลายนั้นกลายเป็นภัยคุกคาม

ที่ไม่ใช่สำหรับแค่วัฒนธรรมหรือสังคมหนึ่งๆ เท่านั้น แต่มันกระทบกับโลกของสิ่งมีชีวิตทั้งปวง ผลลัพธ์ของการไม่ยอมรับแนวคิดนี้มาปรับใช้กับธรรมชาติลำดับที่สองก็คือ มันจะนำไปสู่ภัยพิบัติทางสังคม เช่น สงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการเหยียดเชื้อชาติ รวมไปถึงการลดทอนและทำให้ระบบนิเวศทั้งหลาย ซึ่งเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศโลก ธรรมชาติทั้งสองประเภทนั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างแนบแน่นวิทาสังคมนั้นให้ความสำคัญกับหลักการความเป็นหนึ่งเดียวกันในความหลากหลาย ในฐานะหนทางที่จะใช้แก้ไขการพังทลายที่ได้ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาระยะหนึ่งแล้ว

ลำดับชั้นและวิวัฒนาการ

ในตอนที่ยุทธศาสตร์ได้เริ่มต้นทำการศึกษาระบบนิเวศ มันมีแนวโน้มว่าจะมองความสัมพันธ์แบบสมมาตรแนวคิดหลักของการทำความเข้าใจระบบนิเวศนั้นได้แก่ห่วงโซ่อาหาร มันเป็นลำดับชั้นของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยมีสัตว์กินเนื้อขนาดใหญ่อยู่ที่ชั้นบนสุดของห่วงโซ่ เนื่องจากความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของเรานั้นมีมากขึ้น โมเดลห่วงโซ่แบบเดิมที่ยังถูกศึกษาไม่ละเอียดมากนักก็ถูกแทนที่ด้วยการอธิบายที่ลึกซึ้งกว่า โดยการนิยามความสัมพันธ์อันซับซ้อนที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศว่าเป็นเครือข่ายสายใยอาหาร (food web) สายใยทางอาหารนี้เป็นลักษณะที่ปราศจากลำดับชั้นของความสัมพันธ์ต่างๆ โดยมีฐานมาจากการพึ่งพาซึ่งกันและกัน เชื่อมโยงทุกสปีชีส์เอาไว้ด้วยกัน ในฐานของโครงรวมของการสนับสนุน สิ่งนี้ทำให้เราย้อนกลับไปมองว่าธรรมชาติลำดับที่หนึ่งนั้นก็มีลักษณะความสัมพันธ์แบบปราศจากลำดับชั้น ลำดับชั้นระหว่างสิ่งมีชีวิตที่เราคิดขึ้นมาว่ามันจะต้องดำรงอยู่ในธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง อย่างเช่น สิ่งใดเป็น “เจ้าแห่งสัตว์ป่า” หรือ “มดอยู่ลำดับล่างของห่วงโซ่” สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นมุมมองลำดับชั้น ในทางเทคนิค ลำดับชั้นหมายถึงระบบของคำสั่งและการควบคุมเพื่อทำให้เกิดการบังคับในทางกายภาพซึ่งก่อกำเนิดขึ้นที่จริงแล้ว ระบบดังกล่าวไม่เคยดำรงอยู่ในธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง สิ่งใดไม่ได้ออกคำสั่งหรือควบคุมสิ่ง แดมมันก็ไม่ได้สร้างระบบระเบียบเชิงสถาบัน ในความสัมพันธ์ของมันด้วย แม้แต่ลักษณะที่เหนือกว่าของสิ่ง มันไม่ได้ถูกสถาปนาว่าจะเป็นอย่างนั้นแน่นอน

ลำดับชั้นได้ทำลายสายใยแห่งความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของระบบนิเวศ วัฏจักรแห่งการเกิด การตาย การย่อยสลาย ได้เชื่อมต่อธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและลำดับที่สองเข้าไว้ด้วยกัน ต่อให้จะปฏิเสธไม่ได้ว่ามีการแข่งขันระหว่างสปีชีส์ในกระบวนการวิวัฒนาการ แต่พลวัตของระบบนิเวศนั้น สปีชีส์แต่ละสปีชีส์ล้วนมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนา สิ่งนี้เป็นจริงแม้แต่ในความสัมพันธ์ระหว่างเหยื่อกับผู้ล่าที่สายพันธุ์ทั้งหลายต่างพึ่งพาอาศัยกัน ลองพูดให้เข้าใจง่าย คือ ผู้ล่ายอมพึ่งพาเหยื่อในการเอาชีวิตรอด ส่วนเหยื่อก็พึ่งพาผู้ล่าในการรักษาจำนวน ลักษณะของการพึ่งพาซึ่งกันและกันนี้เริ่มซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ ตามความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ เหนือสิ่งอื่นใดนั้น วิวัฒนาการคือเซตแดนของศักยภาพ ทุกๆ รูปแบบของชีวิตล้วนประกอบไปด้วยชุดของ ศักยภาพเหล่านี้และความพยายามทำให้มันเป็นจริงนั่นคือสิ่งที่ขับเคลื่อนชีวิตให้ก้าวไปข้างหน้า และเมื่อกระบวนการนี้ไปถึงระดับที่มีจิตสำนึกรับรู้ (ว่าตนเองมีศักยภาพ) มันก็ได้กลายมาเป็นตัวแปรสำคัญ และอีกทางหนึ่งก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและลำดับที่สอง แม้ว่าธรรมชาติลำดับที่หนึ่งจะปรากฏอยู่ในธรรมชาติลำดับที่สองเสมอ แต่เราก็จะเห็นถึงการเกิดขึ้นของจิตสำนึกในตนเอง และความพยายามของมนุษย์ในการเติมเต็มศักยภาพที่พวกเขา มี ซึ่งเป็นลักษณะของการวิวัฒนาการที่กำเนิดขึ้น ถ้าภาวะพึ่งพานั้นถูกมองว่าเป็นแนวโน้มตามธรรมชาติที่

มันก็ต้องมีรากฐานมาจากความเข้าใจศักยภาพดังกล่าว มันต้องเป็นส่วนหนึ่งของความต่อเนื่องของพฤติกรรม ศักยภาพนี้ก่อให้เกิดการแสดงออกในหลายรูปแบบ ผ่านประวัติศาสตร์ในแต่ละยุคสมัย ซึ่งทำให้เห็นว่านี่คือหลักฐานว่าเราควรผสมผสานหลักการเข้ากับกรอบคิดเชิงจริยศาสตร์ ที่จะทำให้เราสามารถฟื้นฟูความกลมกลืนระหว่างธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและสองได้

ความคิดกระแสหลักที่มองว่าธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งเที่ยงแท้แน่นอนอยู่บนฐานของความโลภ การแข่งขัน สงคราม และการใช้อำนาจ สิ่งเหล่านี้ถูกท้าทายจากบันทึกทางมานุษยวิทยา อันที่จริงแล้ว มานุษยวิทยานั้นบอกให้เราปฏิเสธความคิดอันคับแคบเกี่ยวกับ “ธรรมชาติของมนุษย์” และแทนที่มันด้วยแนวคิดที่เปิดกว้างเกี่ยวกับความต่อเนื่องของพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ซึ่งเต็มไปด้วยศักยภาพที่ไม่ใช่ศักยภาพที่เป็นเรื่องของความโลภ การแข่งขัน สงคราม และการใช้อำนาจ แต่มันพูดถึงศักยภาพในการดูแลผู้อื่น การแบ่งปัน การพึ่งพาอาศัยกันและกัน และความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นลำดับ กรอบคิดนี้นำมาซึ่งความเชื่อที่ว่าเราในฐานะมนุษย์นั้นมีศักยภาพเพียงพอที่จะสร้างสังคมเชิงนิเวศ นักมานุษยวิทยาได้นิยามพฤติกรรมเชิงนิเวศเหล่านี้ว่าเป็นใจกลางของสังคมมนุษย์ โดยมีต้นกำเนิดมาจากสังคมที่มีระบบการผลิตก่อนทุนนิยม ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในอนตม ไม่ได้หมายความว่ามนุษย์ควรจะไปสู่การหาของปลาสดๆ ซึ่งเราย้อนกลับไปไม่ได้แล้ว แต่ผมจะบอกว่า รูปแบบทางพฤติกรรมเหล่านี้มันทำให้เราเห็นถึงหลักการพื้นฐานบางอย่าง และเราในฐานะมนุษย์ผู้มีความสร้างสรรค์ก็สามารถนำเอาหลักการเหล่านั้นมาปรับใช้ในชีวิตปัจจุบันได้ วัฒนธรรมและสังคมต่างๆ นั้นมันก็จะให้ความสำคัญกับรูปแบบพฤติกรรมหนึ่งๆ และลดคุณค่าพฤติกรรมอื่นๆ อยู่เสมอ จากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมและการศึกษาในระบบทำให้สังคม ยิ่งไปกว่านั้นยังทำให้พฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็น “ธรรมชาติของมนุษย์” ไปเสีย ความตระหนักรู้ถึงศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวมนุษย์นั้นช่วยมอบความหวังว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้นจะเกิดขึ้นได้ แม้ว่าเราไม่มีวิธีการที่ชัดเจน แต่ความรู้ทางชีววิทยาสังคมได้เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นจะเกิดขึ้นถ้าเรา “ธรรมชาติที่มีจิตสำนึกในตนเอง” ทำให้เกิดความกลมกลืนระหว่างธรรมชาติลำดับที่หนึ่งและลำดับที่สอง และแก้ไขวิกฤตทางธรรมชาติที่กำลังคุกคามการดำรงอยู่ของพวกเรา

จากนิเวศวิทยาสู่การเมือง

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมันต้องการวิสัยทัศน์ที่ชัดแจ้ง เราต้องการทฤษฎีของระบบนิเวศแบบใหม่ เราต้องการจริยศาสตร์ที่มีต้นแบบมาจากธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง และเราต้องการการปฏิบัติเชิงทฤษฎีในทางก เราต้องมุ่งมั่นที่จะค้นหาและตรวจสอบต้นตอของวิกฤตทางธรรมชาติ โดยการนำหลักการทางจริยศาสตร์ที่เร การตรวจสอบดังกล่าวจะนำเราออกจากเซตแดนของนิเวศวิทยาแบบเดิมๆ ที่ยังคงมอง

“ธรรมชาติ” ว่าเป็นเพียงทรัพยากร ไปสู่นิเวศวิทยาสังคมที่ให้ความสำคัญกับความกลมกลืนของธรรมชาติจริงๆ แล้ว แนวคิดดังกล่าวเรียกร้องการแก้ไขปัญหาที่มากกว่าวิธีแบบเผด็จการที่นักสังคมนิยม มนเรียกให้เราแก้ไขปัญหาสังคมที่ซ่อนอยู่และเป็นต้นเหตุของวิกฤตทางสังคมทั้งหมดทั้งมวล มันเสนอว่าระบบนิเวศที่มีสุขภาพที่ดี และความสัมพันธ์อันกลมกลืนระหว่างธรรมชาติทั้งสองลำดับชั้นเป็น และสังคมเชิงนิเวศจะต้องมีหลักการทางจริยศาสตร์รองรับ ซึ่งได้มาจากการทำความเข้าใจธรรมชาติลำดับที่หนึ่ง

วิกฤตทางธรรมชาติมันเรียกร้องสิ่งที่มากกว่าความเปลี่ยนแปลงของจิตสำนึก แม้ว่าความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แต่มันยังไม่เพียงพอ เราต้องเริ่มต้นด้วยการกระทำที่เป็นผลมาจากจิตสำนึกแบบนิเวศวิทยาสังคม